

ONVOLDOENDE CONTROLE OP CE-MARKERING

ONEERLIJKE CONCURRENTIE IN MACHINEHANDEL

Tekst Jan Gerrits Foto Archief

Jan Gerrits is senior adviseur veiligheid bij
TCPM Ingenieurs & Adviseurs.

Regelmatig blijken geïmporteerde machines niet te voldoen aan de eisen op het gebied van CE-markering. Het gaat om machines van gerenommeerde fabrikanten uit bijvoorbeeld Japan en de USA, maar ook van onbekende fabrikanten uit landen als China en India. Voor machinefabrikanten in Europese landen die zich netjes houden aan de wetgeving, is dit een vorm van oneerlijke concurrentie.

► De eisen en normen rond machineveiligheid zijn en worden in 2009 flink aangescherpt. De vernieuwde Machinerichtlijn 2006/42/EG en vernieuwde normen op het gebied van risicobeoordelingen en machinebesturingen vergen veel inspanningen van de ondernemingen. De vraag is of dezelfde inspanningen worden gepleegd bij machines die worden geïmporteerd vanuit landen buiten en binnen de Europese Unie.

Importeurs van machines hebben dikwijls weinig kennis op het gebied van CE-markering; het aanwezig zijn van een machineplaat met daarop een CE-merkteken wordt vaak als voldoende beschouwd. CE-markering bij de import uit landen binnen de Europese Economische Ruimte (EER: de Europese Unie, aangevuld met Liechtenstein, Noorwegen en IJsland) is voor een Nederlandse importeur geen probleem, aangezien de originele fabrikant verantwoordelijk is. De importeur kan hierbij niet worden aangesproken. De situatie wordt anders als het gaat om de import van machines vanuit landen buiten

de EER. Een fabrikant kan dan in overeenstemming met de wetgeving schriftelijk een gemachtigde aanwijzen die de bedoelde verplichtingen en formaliteiten vervult. Maar in de praktijk gebeurt dit meestal niet. Als er geen gemachtigde is aangewezen, is de importeur wettelijk verantwoordelijk en wordt als fabrikant beschouwd in het kader van CE-markering. Een en ander kan zeer grote consequenties hebben voor de importeur. Denk daarbij aan boetes, volgschades en strafbare feiten.

Naïef

We geven een aantal voorbeelden van situaties uit de praktijk van ingenieurs- en adviesbureau TCPM, waarin machines worden geïmporteerd die afwijken van de eisen ten aanzien van CE-markering.

Graafmachine

Een eerste voorbeeld betreft een kleine graafmachine. Een handelaar in graafmachines ziet goede mogelijkheden om graafmachines te importeren uit het Verre Oosten en deze te verhandelen in Europa. De inkoopprijs is laag en de marges daardoor groot. Er wordt een summier contract opgesteld, waarbij de handelaar importeur wordt voor deze machines in West-Europa. De fabrikant van de machines verzorgt een eerste levering van zes graafmachines aan de importeur. Voorafgaand hieraan heeft de fabrikant een aantal certificaten opgestuurd:

1. Het eerste certificaat betreft het produceren onder ISO 9001:2000 en is verstrekt door een Duitse TÜV-organisatie.

tie die lokaal opereert. Een dergelijk certificaat geeft veel vertrouwen ten aanzien van de onderneming die de producten fabriceert.

2. Het tweede certificaat geeft aan dat de graafmachine is geïnspecteerd door een lokaal certificerende instantie en verklaart dat de graafmachine voldoet aan de eisen voor CE-markering. Het certificaat is voorzien van drie stempels en ziet er indrukwekkend uit.
3. Daarnaast is nog een aantal materiaalcertificaten verstrekt, om aan te geven dat de betreffende machines met de juiste materialen zijn samengesteld.

De betreffende importeur denkt – een beetje naïef – dat deze certificaten voldoende zekerheid bieden en bestelt vervolgens zes machines. De machines worden in containers vanuit Azië naar Nederland getransporteerd. De douane en/of de Arbeidsinspectie voert geen inspectie uit, om te verifiëren of deze import voldoet aan de wetgeving in Nederland. De graafmachines worden vervolgens gereedgemaakt voor de verkoop. Tijdens dit proces begint de importeur zich af te vragen of de machines wel voldoen aan de eisen voor CE-markering. Hij raadpleegt een consultant voor CE-markering, omdat de uitvoeringen op het gebied van veiligheid sterk afwijken ten opzichte van vergelijkbare machines. De importeur blijkt volkomen gelijk te hebben: er deugt bijna niets op het gebied van machineveiligheid. Zo zijn er ernstige risico's voor blijvend letsel aan handen en vingers door een direct bereikbare open riemaandrijving. De hydraulische installatie is niet voorzien van hydraulische terugslagkleppen. De ge-

bruiksaanwijzing is opgesteld in zeer slecht Engels en bevat nauwelijks informatie over mogelijke risico's voor veiligheid en gezondheid. De informatie op de machineplaat is onbegrijpelijk, onleesbaar en niet conform de richtlijnen. De graafmachine beantwoordt verder niet aan de wettelijke eisen voor voertuigen. Er zijn bijvoorbeeld geen veiligheidsriemen gemonteerd. Er is wel een grote CE-sticker aangebracht op de graafmachine naast de machineplaat.

Er wordt onderzocht of de graafmachines achteraf nog kunnen worden aangepast. Al snel blijkt echter dat dit technisch en financieel niet mogelijk is. Het advies van TCPM aan de betreffende importeur luidt dan ook: "Breng deze graafmachines niet in de handel. De risico's op ongevallen met ernstige afloop zijn te groot. Bovendien kunt u persoonlijk aansprakelijk worden gesteld op grond van de wetgeving." De importeur verkoopt de graafmachines aan een handelaar. In de overeenkomst is opgenomen dat deze machines niet binnen de Europese Economische Ruimte in de handel mogen worden gebracht. Voor zover bekend worden er uiteindelijk vier machines naar een land buiten Europa verkocht en zijn twee machines toch in Europa in gebruik gesteld.

Verwisselbaar uitrustingsstuk

Een tweede voorbeeld betreft een verwisselbaar uitrustingsstuk, waarbij de importeur er geen idee van heeft dat CE-markering wettelijke verplicht is. Bij deze machine zijn vergelijkbare certificaten op het gebied van ISO 9001:2000 en materialen als bij de graafmachine gevoegd, maar er zijn geen machineplaatjes en CE-merktekens aangebracht. Boven-

Veel producten die van buiten de EER worden ingevoerd, blijken niet te voldoen aan de machineveiligheidseisen.

dien ontbreken de Verklaringen van Overeenstemming en de gebruiksaanwijzingen. Deze machines worden in een groot aantal containers, zonder controles en inspecties door de douane of Arbeidsinspectie, ingevoerd in Nederland. Het blijkt bij deze machines mogelijk om achteraf nog een CE-markering aan te brengen overeenkomstig de eisen van de Machinerichtlijn. Hierbij worden onder andere ook materiaal-beproevingen uitgevoerd. Deze importeur heeft het geluk dat hij de betreffende machines nog kan voorzien van CE-markering, maar wel tegen meerkosten achteraf.

Robotinstallatie

In februari dit jaar voert TCPM een risicobeoordeling uit bij een robotinstallatie in aanbouw voor het verplaatsen van producten met een kleminrichting. De fabrikant heeft een gerenommeerd robotmerk gekozen, om de betreffende klem op aan te brengen en de bewegingen te programmeren. Wat opvalt, is dat er in het elektrische en elektronische circuit meerdere componenten zijn toegepast met uitsluitend oosterse tekens en Engelse teksten. Er is geen CE-markering aangebracht op deze componenten. De vraag is dan ook of deze robot wel voldoet aan de eisen voor CE-markering op het gebied van besturing, EMC en laagspanning, voor zover van toepassing. De Nederlandse fabrikant die de robotinstallatie nu samenbouwt voor een bepaalde functie, is uiteindelijk verantwoordelijk.

Lager veiligheidsniveau

Uit bovenstaande voorbeelden kan men de conclusie trekken dat veel producten die van buiten de EER worden ingevoerd, niet voldoen aan de machineveiligheidseisen. Bezoeken aan het Verre Oosten leren dat de veiligheidseisen in deze landen meestal op een aanzienlijk lager niveau liggen dan in Europa. Een veelgebruikte methode om te voldoen aan CE-markering is het uitnodigen van een 'CE-specialist' om een gefabriceerde machine te beoordelen. Meestal maakt een dergelijke specialist enkele opmerkingen en schrijft een professioneel omdert-

ficaat uit. TCPM deed navraag bij diverse fabrikanten tijdens beurzen in Duitsland en bijna allemaal kwamen ze met vergelijkbare certificaten van lokale inspecteurs. Er is vrijwel nooit sprake van een professionele systematische aanpak en risicobeoordeling tijdens de ontwerpfase. Het kost veel overredingskracht om ondernemingen uit Azië ervan te overtuigen dat CE-markering meer inhoudt dan een keuring achteraf. In 2008 heeft TCPM diverse cursussen verzorgd bij fabrikanten in het Verre Oosten. Hierbij werd dezelfde systematiek aangeleerd als in Europa om te voldoen aan CE-markering. De betreffende ontwerpers bleken zeer gretig te zijn om een en ander correct toe te passen. Maar het grote verschil tussen het eigen lokale veiligheidsniveau en het veiligheidsniveau in Europa blijft een struikelblok. Oplossingen die logisch zijn voor de eigen lokale markt blijken namelijk niet te voldoen aan de eisen voor CE-markering. Dat er nieuwe ontwikkelingen zijn op het gebied van de vernieuwde Machinerichtlijn en normen is vrijwel onbekend.

Oneerlijke concurrentie

Vaak is het geen onwil van fabrikanten uit Azië om af te wijken van de Europese wetgeving. Ze hebben echter geen idee waar het precies om gaat. Lokale inspecteurs inspecteren machines en geven vaak vrij gemakkelijk certificaten van overeenstemming af. Er wordt vaak weinig of niets gedaan op het gebied van opleidingen en trainingen. Het is van belang dat hierin verandering komt. Advisering door consultants uit Europa is hierbij een pre. Importerende ondernemingen in Europa worden wettelijk gezien 'de fabrikant', omdat er geen gemachtigde is aangewezen. Zij kunnen als zodanig worden beboet en verantwoordelijk worden gesteld voor technische aanpassingen. Ook de landelijke overheden hebben een belangrijke taak ten aanzien van inspecties op het gebied van de wetgeving bij de invoer van machines en het voorkomen van oneerlijke concurrentie. Als er te weinig inspecties worden uitgevoerd en de pakkans is laag, dan zullen de verschillen in uitvoering van CE-markering op korte termijn alleen maar toenemen. ◁

Do's & don'ts voor de importeur

Er zijn veel valkuilen bij de import van producten uit landen uit het Verre Oosten. Deze kunnen vaak worden voorkomen met een duidelijke aanpak en een strakke regie. Wat moet een importeur in elk geval niet en wat in elk geval wel doen?

Do's

1. Zorgen voor een goed contract, opgesteld met hulp van een deskundige.
2. Ervoor zorg dragen dat de producteisen duidelijk geformuleerd zijn.
3. Ervoor zorgen dat de eisen ten aanzien van bijvoorbeeld CE-markering bekend zijn.
4. Zeker stellen dat de onderneming die een machine ontwerpt en bouwt, CE-markering correct toepast, zonodig met ondersteuning door specialisten vanuit Europa.
5. Zeker stellen dat een Technisch Constructie Dossier wordt opgesteld.
6. Vastleggen wie als gemachtigde optreedt in het kader van de Machinerichtlijn en onder welke voorwaarden.
7. Frequent verifiëren of aan de gestelde eisen en uitvoering wordt voldaan.
8. Een checklist ontwikkelen, zodat er geen aspecten worden vergeten.

9. Goede afspraken maken over wie beslist in geval van afwijkingen.
10. Zeker stellen dat een volgende levering van dezelfde kwaliteit is als de vorige levering.
11. Verschepping en betalingen pas vrijgeven zodra alle aspecten zijn geverifieerd.
12. Een basis van onderling begrip en vertrouwen opbouwen.

Don'ts

1. Snel beslissen, omdat de prijs zo laag is.
2. Kopen op basis van vertrouwen.
3. Kopen op basis van certificaten.
4. Inspecties tijdens het ontwerp en de bouw verwaarlozen.
5. Geen grondige afname-inspectie uitvoeren.
6. Europese wetgeving verwaarlozen.
7. Verantwoordelijkheid van CE-markering onderschatten.
8. Betalen voordat alle noodzakelijke voorwaarden zijn zeker gesteld.
9. Een vervolopdracht geven op basis van een proeflevering.
10. Geen of geen goed contract opstellen.